

Det er imponerende hvad forfatteren ikke har overset af små og store begivenheder, der – uden at have noget med hinanden at gøre – hober sig sammen inden for samme tidsramme. Højdepunkter i sports-, teater- og musikliv, Strøget som gågade, Havfruen uden hovede, Bonde Nielsen og B & W, pornobølgen, butiksdøden, Vestskoven, Dan Turèll og videre derudaf med de fænomener, der gav denne periode dens særlige kolorit. Ikke for at antyde, at small-talks om storbyen dominerer. Kommunalpolitik, erhvervsudvikling, sanering og byfornyelse og andre vægtige årsager til byens forandring gives sagkyndig og seriøs behandling. Heller ikke protestbevægelserne lades i stikken. Asfaltens græsrodter får deres part med omtale af Sofiegården 1969, Christiania 1971 og Byggeren på Nørrebro 1980. Den nye BZ-bevægelse havde dog åbenbart ikke manifesteret sig inden redaktionens slutning.

Stoffet er underholdende serveret og dækningsgraden er meget stor. Alligevel er der noget, der knirker, måske det ligger i værkets plan. Er selve genren, der minder om en TV-serie i bogform, problematisk? Ikke fordi værket henvender sig bredt, men fordi det gør det med så meget forskelligt på én gang, som næppe i lige grad er i stand til at engagere læseren. De tunge og langvarige processer, der ændrede byens fysiske og sociale struktur, må konkurrere om opmærksomheden med de sensationer, der prægede avisernes forsider.

En fyldig litteraturvejledning støtter den, der vil fordybe sig i en af de mange facetter.

Jørgen Sestoft

VOLLERTSEN, NILS: SPD, Socialdemokratiet og det danske mindretal. Odense University Studies in History and Social Sciences. Vol. 84. Odense University Press, 1983.

Vollertsens udgangspunkt har været, at det slesvigske spørgsmål aldrig har spillet nogen synderlig rolle hverken for SPD eller det danske socialdemokrati. Indledningsvis gennemgås de to partiers holdninger hertil i tiden ca. 1900 til 1923 (Stauning-Wels-aftalen) og den tyske mindretalspolitik over for den danske folkedel op til 1939. Vollertsen har villet undersøge, hvor vidt de to partiers holdning til Sydslesvig-spørgsmålet og især til de danskorienterede socialdemokrater i Flensborg efter 1945 lå i forlængelse af mindretalspolitikken fra før 1923, og om der til de danskorienterede socialdemokraters situation 1945-54 kan konstateres parallelle tendenser i SPD's, SD's og mindretallets generelle udvikling.

Materialesituationen har været acceptabel, omend Vollertsen med rette beklager ikke at have kunnet få adgang til tyske arkiver, eftersom statslige og kommunale arkivalier fra tiden efter 1945 er spærret for offentligheden. SPD i Kiel og Friedrich Ebert-Stiftung i Bonn har oplyst, at man dér ingen papirer havde liggende om emnet, hvilket ikke lyder synderligt troværdigt. I hvert fald har forfatteren kunnet disponere over et righoldigt dansk materiale, som uden tvivl i et vist omfang har kunnet kompensere for ovennævnte mangel.

Det skal ikke her forsøges at give et indholdsreferat af bogen. Dens overskuelige omfang (ca. 85 s. tekst) kan ikke skræmme nogen interesseret læser væk. Vollertsens tese er kort fortalt, at især de slesvig-holstenske socialdemokrater

både før, under og efter 1. verdenskrig stod for en tysk-national linie, hvis oprindelige mål – at beholde resp. genvinde Nordslesvig – efter 1945 på grund af den ændrede situation indskrænkede sig til nu at søge at bevare Sydslesvig for Tyskland. Tilsvarende var det danske socialdemokratis holdning efter 1920, at grænsen lå fast, og dette ændrede sig ikke efter 1945. Derfor var man rede til at støtte det danske mindretal fra og med det tidspunkt, hvor en grænserevision mod syd var uaktuel. Et stærkt, men ikke for stærkt dansk mindretal i Sydslesvig udgjorde således en sikring af den bestående grænse mod tyske revisionskrav. Begge parter var med andre ord – omend med forskelligt udgangspunkt – nået frem til samme politiske linie i grænsespørgsmålet. I klemmen herimellem sad dels det danske mindretal, hvis tilslutning var vokset eksplosivt efter 1945, dels de danskorienterede socialdemokrater i Sydslesvig og især i Flensborg, hvor disse efter at være blevet ekskluderet af SPD havde etableret sig som en egen organisation, SPF. Fra det øjeblik, hvor det var klart, at en grænserevision ikke mere var politisk gennemførlig, og at de danske organisationer i Sydslesvig måtte affinde sig med også fremover at arbejde som nationalt mindretal, var også de danskorienterede socialdemokraters stilling undergravet. Mange tilsluttede sig det egentlige mindretal, andre fulgte SPF tilbage i SPD. Dette kan næppe betegnes som overraskende ny erkendelse, men Vollertsen er gået grundigt til værks og argumenterer godt for sin tese.

Utilfredsstillende er det imidlertid, at bogen mangler den sidste afpudsning. En grundig korrekturlæsning ville have kunnet fjerne irritationsmomenter som bl.a. talrige germanismer, forkerte idiomer, inkonsekvent tegnsætning, upræcis sprogbrug, stavfejl, forkert oversatte citater o.l. Visse personer, som næppe er kendte uden for mindretalskredse, burde have været præsenteret, ligesom noterne ikke altid forekommer lige relevante. Et postulat bliver således ikke til et bevis, fordi det forsynes med en note om, hvor det er fremsat (s. 17, note 6).

Carsten Mogensen